

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Вступ до мовознавства»

Ступінь вищої освіти *Бакалавр*
Спеціальність *035 Філологія*
Освітня програма *«Англійська мова та друга іноземна»*
«Німецька мова та друга іноземна»

Рік навчання *1*, семестр *2*
Форма навчання *денна, заочна*
Кількість кредитів ЄКТ *4*
Мова викладання *українська, англійська, німецька*

Лектор курсу

д-р філол. н., проф. Харченко Світлана Василівна
s.kharchenko@nubip.edu.ua

Контактна інформація
лектора (e-mail)

к. пед. н., доц. Тепла Оксана Миколаївна
tomoxana78@gmail.com

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=4505>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Вступ до мовознавства» представлено як дисципліну, що містить опис і обґрунтування особливостей мовознавчих теорій, історію розвитку мовознавчої думки від давніх часів до сьогодення та використання мовних одиниць. У курсі враховано комунікативні, культурні та психологічні чинники, що сприяють створенню і функціонуванню різних лінгвістичних теорій. Об'єктом вивчення є явища вербальної комунікації як організованої системи з певним інвентарем елементів і функціонально зумовленими структурованими відношеннями між ними.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» є:

- **теоретичні:** розширити загальнолінгвістичну підготовку студента, а також поглиблено вивчити проблеми, які не могли бути висвітлені в попередніх курсах, ознайомити студентів з філософськими основами сучасного, здобутками вітчизняного, європейського і світового мовознавства; формувати сучасні погляди на проблеми мовознавства; озброїти майбутнього філолога методами наукового дослідження мови;
- **практичні:** розвивати уміння й навички аналізувати і використовувати мовні одиниці, застосовувати основні положення лінгвістичних теорій у практичній діяльності.

Набуття компетентностей

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики) під час професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оціню- вання
1 семестр				
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Мовознавство – наука про мову. Фонетика. Лексикологія				
Тема 1. Мовознавство як об'єкт дослідження лінгвістики. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна	2/2	Знати: історію розвитку мовознавства; сучасний стан мовознавства; засвоїти найважливіші досягнення світової та вітчизняної лінгвістичної думки. Вміти: застосувати теоретичні знання про мову у своїй професійній діяльності. Аналізувати та співставляти різні лінгвістичні концепції.	Виконання практичного завдання.	5
Тема 2. Природа, сутність, функції та будова мови	0/2	Знати: теоретичну проблематику курсу в її зв'язках з філософськими, логічними та іншими напрямками. Розрізняти: лінгвістичні проблеми у мовознавстві різних часів. З'ясувати: передумови формування системно-структурного підходу до мови.	Підготовка лекції 1.	5
Тема 3. Фонетика. Класифікація звуків	2/2	Знати: ознаки звуків; класифікації звуків. Аналізувати: голосні та приголосні звуки за акустичними характеристиками	Лінгвістичне повідомлення на одну із запропонованих тем Тематичне тестування	10; 10

Тема 4. Зміни звуків. Звукові (фонетичні) процеси	2/2	Знати: звукові процеси. Аналізувати: зміни звуків у мовленнєвому процесі. Розрізняти: звукові зміни в словах.	Виконання практичного завдання.	5
Тема 5. Артикуляція. Артикуляційна класифікація звуків мовлення.	0/2	Знати: основні характеристики лексеми. Визначати: різні групи лексики, аналізувати їх.	Тематичні тестові завдання	10
Тема 6. Лексикологія. Слово та його значення	2/2	Знати: теоретичні проблеми лексикології. Уміти: формувати у студентів знання про лексико-семантичне поле і систему. Аналізувати: види синонімів, антонімів, омонімів та ін. Розрізняти: різні типи та види лексики.	Виконання самостійної роботи в elearn.	10 10
Тема 7. Лексико-семантична система. Фразеологія мови	2/2	Знати: теоретичну проблематику курсу; етапи розвитку та принципи порівняльно-історичного методу. Розрізняти: лінгвістичні проблеми. Характеризувати: різні типи фразеологізмів.	Виконання практичного завдання.	5
Тема 8. Модульна контрольна робота №1	0/2	Знати: теоретичну проблематику курсу; сучасні напрями лінгвістики. Розрізняти: лінгвістичні проблеми та тенденції розвитку сучасного мовознавства.	Виконання самостійної роботи в elearn.	30
Усього за змістовий модуль 1	10/16			100
Змістовий модуль 2. Граматика. Характеристики мовних одиниць				
Тема 9. Граматика. Основні категорії граматики	2/2	Знати: граматичні одиниці та їхні характеристики. Аналізувати: граматичні категорії.	Виконання самостійної роботи в elearn	10
Тема 10. Способи вираження граматичних значень	0/2	Знати: способи вираження граматичних значень. Уміти: визначати та аналізувати форми граматичних значень.	Виконання практичного завдання.	5

Тема 11. Лексико-семантичне поле. Дери́вація.	0/2	Знати: основні поняття, зокрема лексико-семантичне поле, тип, група та ін.; поняття дери́вації, способів творення нових слів. Вміти: упорядковувати лексико-семантичні поля, групи; визначати способи і засоби творення слів.	Тематичні тестові завдання Виконання самостійної роботи в elearn	10; 5
Тема 12. Морфема і словоформа. Основа слова (непохідна, похідна, твірна). Морфемний аналіз слова	2/2	Знати: основні поняття морфеміки; Визначати і характеризувати: непохідну, похідну і твірну основи. Робити морфемний аналіз слова.	Виконання самостійної роботи в elearn	15
Тема 13. Граматичні одиниці. Граматичні категорії	0/2	Знати: характеристики та види, типи словосполучень і речень. Уміти: аналізувати основні граматичні одиниці.	Тестові завдання Виконання самостійної роботи в elearn	10; 10
Тема 14. Синтаксичні одиниці у різних мовах	0/2	Знати: поняття і граматичні категорії синтаксису. Вміти: застосовувати характеристики словосполучень і речень під час аналізу англійсько-, українсько-, німецькомовних текстів.	Виконання практичного завдання.	5
Тема 15. Письмо: його види та історія Модульна контрольна робота №2.	2/2	Знати: характеристики об'єктів комунікативної лінгвістики, основні положення теорії комунікативних актів. Застосувати: набуті теоретичні знання, практичні навички під час написання МКР	МКР	30
Усього за змістовий модуль 2	6/14			100
Всього за 2 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, медична довідка).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

1. Галас А. М., Сабадош І. В. Синтаксис словосполучення і простого речення сучасної української мови: практикум. Ужгород, 2023. 238 с.
2. Денисовець І. Становлення та розвиток термінів на означення способів словотворення в українській дериватології. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 56. Т. 4. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolntNU/11774/1/56-4_2022_2_33-39.pdf.
3. Жиденко Т. Контрастивна лінгвістика як синхронно-порівняльне дослідження мовних систем. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. №1. С. 319-421. URL: https://www.researchgate.net/publication/349717844_KONTRASTIVNA_LINGVISTIK_A_AK_SINHRONNO-PORIVNALNE_DOSSLIDZENNA_MOVNIH_SISTEM.
4. Кійко Ю.Є., Агапій А.П., Мельник Ю.Й. Вступ до мовознавства: практикум. Чернівці: Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
5. Костусяк Н. М. Морфеміка, словотвір, морфологія української мови : методичні рекомендації. Луцьк : Надстир'я. 2022. 80 с.
6. Личук М. І. Вступ до мовознавства, Методичні рекомендації з навчальної дисципліни. Київ, 2021. 136 с.
7. Мельник І. А. Фонетика і лексикологія української мови : навчально-методичні рекомендації до виконання практичних завдань і самостійної роботи. Луцьк. 2022. 112 с.
8. Миголинець О.Ф. Вступ до мовознавства: Практичні завдання для студентів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 76 с.
9. Митько Н. А. Сучасна українська мова. Лексикологія. Матеріали для практичних занять : навчально-методичний посібник. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 64 с.
10. Назаренко О. М. Вступ до мовознавства : навч. посібн. Одеса : Фенікс, 2021. 190 с.

11. Незвеська А. М. Фоносемантичні зв'язки у сучасних різносистемних мовах. *Молодий вчений*. 2018. №5 (57). С. 124-127.
12. Островська Л. Теоретичні проблеми синтаксису сучасної української мови : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 240 с.
13. Мовознавство: науково-теоретичний журнал Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні таукраїнського мовно-інформаційного фонду НАН України. URL: <https://movoznavstvo.org.ua>.
14. Електронні інформаційні ресурси НБУВ. URL: : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
15. Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: <http://www.mova.info>.
16. Словопедія. <http://slovopedia.org.ua>.
17. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>.
18. Український лінгвістичний портал: URL: <https://www.ulif.org.ua/bookline/linghvisticno-informatsiini-studiyi-virtualizatsiia-linghvisticnikh-tiekhnologhii>.
19. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.